

Opgave 3 Deeleconomie

Bij deze opgave horen de teksten 3 en 4 en tabel 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Meer dan een decennium geleden deelden mensen hun eigendommen, zoals auto, huis of gereedschap, nog voornamelijk in vertrouwde kring, zoals met familie of vrienden. Via deelplatformen op internet worden tegenwoordig steeds vaker eigendommen gedeeld met vreemden, zoals met onbekende buurtgenoten of toeristen. Daar kan een vergoeding tegenover staan. Maakte in 2013 nog 6 procent van de Nederlanders gebruik van deze online deelplatformen, in 2016 was dit al bijna een kwart van de Nederlanders. Deze moderne vorm van delen wordt de deeleconomie genoemd. Socioloog Corten en econoom Botsman hebben onderzoek gedaan naar de deeleconomie.

Gebruik de inleiding.

Meer dan vroeger wordt tegenwoordig in de deeleconomie gedeeld met mensen buiten primaire groepen.

- 3p 13 **a** Leg uit dat informatisering heeft bijgedragen aan het delen van eigendommen met mensen buiten primaire groepen. Gebruik in je uitleg:
- een omschrijving van het begrip primaire groepen;
  - een voorbeeld uit de inleiding van een primaire groep;
  - een omschrijving van het begrip informatisering.
- b** Leg uit dat in de deeleconomie een kenmerk van sociale netwerken in de moderne samenleving te herkennen is.

Gebruik tekst 3.

Volgens socioloog Corten zullen mensen niet vanzelfsprekend hun eigendommen delen met vreemden die zomaar voor de deur staan. Dat mensen dit niet doen heeft te maken met de onderlinge sociale binding.

- 2p 14 Leg vanuit het rationele actor-paradigma uit dat mensen hun eigendommen eerder delen met bekenden dan met vreemden. Gebruik in je uitleg:
- een kenmerk van sociale binding;
  - informatie uit tekst 3 waaruit het gekozen kenmerk blijkt;
  - een kenmerk van het rationele actor-paradigma;
  - informatie uit tekst 3 waaruit het gekozen kenmerk blijkt.

Gebruik tekst 3.

In de deeleconomie wordt gebruikgemaakt van een reputatiesysteem.

- 2p 15 Leg uit dat in het gebruik van een reputatiesysteem een gerationaliseerde samenleving te herkennen is. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept rationalisering;
  - informatie uit tekst 3 waaruit rationalisering blijkt.

Gebruik tekst 4.

Econoom Botsman beschrijft in haar boek de ideologie van de deeleconomie. Ideologieën bestaan op verschillende vlakken, zoals op het politieke en op het economische vlak.

- 2p 16 Leg uit dat in de door Botsman beschreven deeleconomie een ideologie op het economische vlak te herkennen is. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept ideologie;
  - informatie uit tekst 4 waaruit een ideologie blijkt;
  - een omschrijving van het economische vlak;
  - een voorbeeld uit tekst 4 van het economische vlak.

Gebruik tekst 4.

Individualisering wordt gezien als een positief en als een negatief proces. Sociale cohesie wordt beïnvloed door verschillende factoren.

- 2p 17 Leg uit of individualisering, volgens Botsman, bijdraagt aan een toename of een afname van de sociale cohesie in de samenleving. Gebruik in je uitleg:
- een omschrijving van het begrip individualisering als positief of negatief proces;
  - informatie uit tekst 4 waaruit het gekozen proces blijkt;
  - een factor die de sociale cohesie kan beïnvloeden;
  - informatie uit tekst 4 over de gekozen factor.

Gebruik tekst 4.

- 2p 18 Leg uit of de deeleconomie, volgens Botsman, bijdraagt aan een toename of een afname van de sociale cohesie in de samenleving. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept sociale cohesie;
  - informatie uit tekst 4 waaruit een verandering van sociale cohesie blijkt.

Gebruik tekst 4.

In de benadering van de deeleconomie door Botsman zijn kenmerken van paradigma's te herkennen.

- 2p 19 Leg uit dat het conflict-paradigma te herkennen is in Botsmans benadering van de deeleconomie. Gebruik in je uitleg:
- een kenmerk van het conflict-paradigma;
  - informatie uit tekst 4 waaruit het gekozen kenmerk blijkt.

Gebruik tekst 4.

In tekst 4 is econoom Rifkin, net als Botsman, enthousiast over de opkomst van de deeleconomie.

Er zijn verschillende politieke dimensies, zoals de dimensie links/rechts en de dimensie progressief/conservatief. Deze dimensies hebben polen, zoals de pool links tegenover de pool rechts en de pool progressief tegenover de pool conservatief.

- 2p 20 Leg uit welke pool op een **andere** politieke dimensie te herkennen is in Rifkins lofzang op de deeleconomie. Gebruik in je uitleg:
- beide polen van de gekozen politieke dimensie;
  - informatie uit tekst 4 die de gekozen dimensie illustreert.

Gebruik tabel 1.

Airbnb is een online deelplatform waarop iedereen eigen woonruimte voor korte tijd kan verhuren aan bijvoorbeeld toeristen. Airbnb bestaat sinds 2008. In 2015 is onderzoek gedaan naar sociale ongelijkheid op het deelplatform Airbnb in de Verenigde Staten. Daarvoor hebben de onderzoekers verzoeken tot boekingen gedaan met fictieve gastenaccounts. In tabel 1 staan resultaten van dit onderzoek.

- 3p 21
- Formuleer een hypothese over sociale ongelijkheid op Airbnb die met de gegevens uit tabel 1 getoetst kan worden. Gebruik in je beschrijving de formulering: Als ..., dan ...
  - Concludeer of jouw hypothese op basis van de gegevens uit tabel 1 aangenomen of verworpen moet worden. Gebruik in je conclusie gegevens uit tabel 1 over sociale ongelijkheid.
  - Leg uit of uit de gegevens in tabel 1 blijkt dat er sprake is van sociale ongelijkheid op Airbnb. Gebruik in je uitleg de omschrijving van het kernconcept sociale ongelijkheid.

Gebruik tabel 1.

In tabel 1 staan de resultaten van een onderzoek naar sociale ongelijkheid op Airbnb in de Verenigde Staten.

- 2p **22** **a** Beargumenteer dat sociale ongelijkheid op Airbnb beter onderzocht kan worden met een experiment dan met een enquête. Gebruik in je argumentatie:
- een verschil tussen beide onderzoeksmethodes;
  - gegevens uit tabel 1.
- b** Leg uit of jouw argumentatie voor de betere onderzoeksmethode gebaseerd is op de afhankelijke of de onafhankelijke variabele. Gebruik in je uitleg de naam en een omschrijving van de gekozen variabele uit je argumentatie.

Politicooloog Putnam heeft het schildpadgedrag benoemd om een ontwikkeling in de sociale cohesie van etnisch diverse wijken te verklaren. Peerby is een online deelplatform waar je eigendommen met buurtgenoten kunt delen, eventueel tegen vergoeding.

- 1p **23** Beredeneer met het begrip schildpadgedrag of het gebruik van het deelplatform Peerby hoger zal zijn in etnisch diverse wijken of in etnisch homogene wijken. Gebruik in je redenering een omschrijving van het begrip schildpadgedrag.

In 2017 heeft het Rathenau Instituut onderzoek gedaan naar positieve en negatieve maatschappelijke gevolgen van de deeleconomie. Naar aanleiding van het onderzoek zijn aanbevelingen gedaan aan het parlement, waaronder de aanbeveling dat een te dominante positie van deelplatformen tegengegaan moet worden. In het Kamerdebat heeft de minister het belang van deze aanbeveling benadrukt. Politiek heeft drie aspecten, waarvan politics er één is.

- 2p **24** Leg uit dat de aanbeveling om een te dominante positie van deelplatformen tegen te gaan van invloed kan zijn op een **ander** aspect van politiek. Gebruik in je uitleg de naam en een omschrijving van het gekozen aspect van politiek.

Opgave 3 Deeleconomie

tekst 3

Het vertrouwen binnen de deeleconomie

Stelt u zich voor dat er plotseling een vreemde bij u voor de deur staat die graag voor een paar tientjes uw auto voor een dag wil huren (...). Hoe groot is de kans dat u op zo'n verzoek ingaat? Voor de meeste mensen geldt waarschijnlijk dat die kans niet groot is. Toch is dit min of meer wat er sinds enkele jaren op grote schaal gebeurt in wat de 'deeleconomie' is gaan heten. Via online platformen zoals Airbnb (...) en Peerby delen particulieren, al dan niet tegen een financiële vergoeding, spullen als auto's, gereedschappen, kleding en huizen. (...)

Je kunt je natuurlijk afvragen hoe nieuw dit delen nu echt is. (...) Het nieuwe zit hem hier in het feit dat deeleconomietransacties typisch plaatsvinden tussen vreemden. Dat delen tussen vreemden niet zo vanzelfsprekend is als tussen bekenden, heeft te maken met vertrouwen: aan het delen van spullen zijn namelijk significante risico's verbonden. Wie (...) een kamer verhuurt via Airbnb moet er niet alleen op vertrouwen dat de gast de boel netjes achterlaat en niet stiekem spullen meeneemt, maar neemt ook een zeker veiligheidsrisico door een vreemde in zijn huis toe te laten. Dit veiligheidsrisico geldt overigens ook voor de gast. Bij het aloude delen tussen vrienden en bekenden weet je wat je aan elkaar hebt door ervaringen uit het verleden, en is het bovendien aannemelijk dat

40 de ander jou niet zal belazeren omdat je van elkaar weet dat je ook nog langer samen door één deur moet. Dit soort mechanismen wordt nog verder versterkt door inbedding in sociale netwerken, waarin informatie over (on)betrouwbaarheid zich makkelijk verspreidt. Bij interacties met vreemden is dit niet of veel minder het geval. (...)

50 Dat dit vertrouwen op zulke grote schaal en ogenschijnlijk zo makkelijk tussen vreemden ontstaat, lijkt tegenintuïtief en is iets wat velen nog maar enkele jaren geleden niet voor mogelijk hadden gehouden. Dat dit in de deeleconomie toch lukt, zou je de verdienste kunnen noemen van de deelplatformen, die allerlei mechanismen in het leven hebben geroepen om vertrouwen te bevorderen. Naast verzekeringen en identiteitsverificatie is de meest prominente daarvan het reputatiesysteem, waarin gebruikers elkaar door middel van de alomtegenwoordige vijf sterren of een geschreven tekst kunnen beoordelen. De theorie is dat zo'n systeem voor gebruikers inzichtelijk maakt hoe betrouwbaar andere gebruikers zich in het verleden gedragen hebben, en bovendien langetermijnbelangen creëert omdat gebruikers die eenmaal een slechte reputatie hebben opgebouwd door andere gebruikers gemeden zullen worden. (...)

bron: R. Corten, Sociologie Magazine, 2018

tekst 4

What's Mine is Yours

Hebben is uit, sharing is in. (...) De ideologie van de deeleconomie glimt van de vooruitstrevendheid. Het haalt macht weg bij grote bedrijven.
 5 Daarvoor in de plaats komt een leger van micro-entrepreneurs¹⁾ die zijn zoals jij en ik. In de deeleconomie is iedereen klant en verkoper tegelijk. Deze fase in het kapitalisme is
 10 daarom een opsteker voor gemeenschapszin, zo betoogt Rachel Botsman in haar boek *What's Mine is Yours: How Collaborative Consumption Is Changing the Way*
 15 *We Live*²⁾ (...). (...)

“We geloofden dat we beter konden vertrouwen op grote bedrijven dan op elkaar. Gemeenschappelijke en gemeenschapswaarden werden

20 verdrongen door consumentistisch³⁾ ‘ikke’, ‘ikke’, ‘ikke’”, schrijft ze. Dankzij de deeleconomie keren we terug naar de idylle van het dorpsplein. In de deeleconomie
 25 neemt ‘persoonlijke interactie’ de plaats in van ‘holle transacties’, volgens Botsman.

Een vergelijkbare lofzang komt van Jeremy Rifkin. (...) Volgens Rifkin
 30 breken er dan gouden tijden aan. Het gezwoeg en geploeter in loondienst zal voorbij zijn. Mensen zullen een betekenisvoller leven leiden omdat de economie niet langer draait om
 35 kapitaal in materiële zin, maar om sociaal kapitaal, dat ontstaat door samenwerking met anderen.

bron: De Groene Amsterdammer, 2014

noot 1 micro-entrepreneurs = heel kleine ondernemingen van een persoon tot maximaal tien personen, met een lage omzet
 noot 2 Wat van mij is, is van jou: Hoe gemeenschappelijke consumptie onze manier van leven aan het veranderen is
 noot 3 consumentistisch = je opstellen als een consument

tabel 1

Aandeel wel en aandeel niet geaccepteerde boekingen op Airbnb in de Verenigde Staten, in aantallen en percentages naar etnische afkomst van de naam van gast, 2015 (n=3628)

		gast met West-Europees- Amerikaanse naam	gast met Afrikaans- Amerikaanse naam	totaal (met gemiddeld percentage)
acceptatie van de boeking door de verhuurder	wel	1152 (63%)	940 (52%)	2092 (58%)
	niet	663 (37%)	873 (48%)	1536 (42%)
	totaal	1815 (100%)	1813 (100%)	3628 (100%)

De verschillen zijn significant ($p < 0.05$).

naar: B. Edelman e.a., 2015

Toelichting

Deze tabel laat het aandeel wel en niet geaccepteerde boekingen door verhuurders op Airbnb in de Verenigde Staten zien, van gasten met namen die West-Europees-Amerikaans of Afrikaans-Amerikaanse klinken.

Voorbeeld: Uit de tabel is af te lezen dat van de boekingen van een gast met een West-Europees-Amerikaanse naam 63% wordt geaccepteerd door de verhuurder.